
COLOCVIUL INTERNAȚIONAL

IMPACTUL ANTROPIC

ASUPRA MEDIULUI NATURAL

ÎN NEO-ENEOLITICUL SUD-EST EUROPEAN

de Constantin Preoteasa

În prezent cercetarea arheologică modernă nu mai poate fi concepută fără o importantă componentă interdisciplinară, în care specialiști din domenii de activitate diverse să conlucreze în vederea reconstituirii cât mai veridice a vieții comunităților umane din trecut, în relație directă cu caracteristicile mediului natural dintr-o anumită zonă și perioadă. Această relație indestructibilă om-mediu a influențat în mod direct atât durata de viață, cât și nivelul de dezvoltare atins de civilizații de-a lungul timpului.

În acest context, Complexul Muzeal Județean Neamț, prin intermediul Centrului Internațional de Cercetare a Culturii Cucuteni, a organizat colocviul internațional intitulat *Impactul antropic asupra mediului natural în neo-eneoliticul sud-est european / Human impact on natural environment in the neo-eneolithic of south-eastern Europe / L'impact anthropique sur l'environnement dans le néo-énéolithique du sud-est de l'Europe*. Manifestarea s-a derulat la Piatra Neamț, în incinta Muzeului de Artă Eneolitică Cucuteni, în perioada 24 - 26 octombrie 2012.

În prima zi a avut loc deschiderea oficială a evenimentului, vernisajul expoziției temporare *Ceramica cucuteniană – între meșteșug și artă* și lansarea volumului *Plastica antropomorfă a culturii Cucuteni-Tripolie*, de Dan Monah.

Expoziția amintită oferă vizitatorilor o imagine reconstitativă privind realizarea ceramicii cucuteniene, atât a artefactelor de uz comun, cât și a celor de prestigiu, de o deosebită valoare artistică. În acest sens au fost expuse peste 200 de obiecte tridimensionale originale (vase; reprezentări plastice antropomorfe și zoomorfe; piese de uz casnic, podoabă și cult, realizate din lut

ars și nears; artefacte de os și piatră utilizate în confecționarea obiectelor de ceramică și un dispozitiv rotativ destinat olăritului).

Alături de acestea se regăsesc câteva replici de vase realizate de artiști populari contemporani, membrii ai Asociației Culturale „ERA” din Piatra Neamț. Piesele expuse pun în valoare deopotrivă talentul meșterilor cucutenieni, cât și pe cel al restauratorilor și conservatorilor, ce au activat și activează în cadrul Muzeului de Istorie și Arheologie și Muzeului de Artă Eneolitică Cucuteni și care prin munca lor au redat strălucirea artefactelor și le-au creat profilul de echilibru necesar să le asigure trăincie și să poată fi astfel valorificate expozițional și publicistic. Obiectelor tridimensionale li se adaugă o serie de materiale fotografice menite să redea etapele de realizare ale vaselor cucuteniene (extragerea lutului, modelarea, arderea, decorarea), reconstituiri ale structurilor destinate olăritului (dispozitive rotative, cuptoare de ardere, ateliere) și pașii parcurși în procesul de restaurare-conservare (spălarea, înlăturarea depunerilor, lipirea fragmentelor ceramice, plombarea, integrarea cromatică).

Volumul de sinteză dedicat de către Dan Monah plasticii antropomorfe cucuteniene reprezintă în fapt ediția a doua – revizuită și adăugită, dar și superioară din punctul de vedere al calității grafice –, prima fiind editată în urmă cu 15 ani¹. Lucrarea reputatului cercetător de la Institutul de Arheologie din Iași și totodată colaborator de seamă al Complexului Muzeal Județean Neamț, are 556 de pagini, a apărut la editura „Constantin Matasă” din Piatra Neamț și a fost inclusă în prestigioasa colecție de specialitate *Bibliotheca Memoriae Antiquitatis*, ajunsă cu acest prilej la a 27-a apariție.

Cea de-a doua zi a manifestării a fost dedicată exclusiv prezentării comunicărilor din cadrul colocviului, ce au suscitat un real interes și vii dezbateri din partea celor prezenți. Participanții au avut astfel ocazia să ia contact cu cele mai noi rezultate ale cercetărilor arheologice pluridisciplinare și să-și facă cunoscute ipotezele propuse în legătură cu diferitele aspecte ale relației dintre comunitățile umane și mediul natural din spațiul și perioada avute în vedere. Cu acest prilej a fost tipărit și un volum de rezumate al materialelor propuse de autori (în limbile engleză și franceză)². La reușita colocviului au contribuit un număr de 82 de specialiști aparținând la 38 de instituții prestigioase din România, Republica Moldova, Bulgaria, Ucraina, Rusia, Franța, Marea Britanie și Statele Unite ale Americii, prin intermediul celor 36 de lucrări realizate.

¹ D. Monah, *Plastica antropomorfă a culturii Cucuteni-Tripolie*, ed. I, BMA, III, Piatra Neamț, 1997, 524 p.

² C. Preoteasa, Gh. Dumitroaia (eds.), *Rezumatele comunicărilor colocviului internațional „Impactul antropoc asupra mediului natural în neo-eneoliticul sud-est european”*, Piatra Neamț, 2012, 72 p.

În cadrul manifestării au fost incluse materiale din domeniul arheobotanicii, arheozoologiei, antropologiei, etnoarheologiei, geoarheologiei sau arheologiei „clasice”. Problematika abordată a vizat deopotrivă anumite civilizații sau epoci, situri arheologice (așezări, puncte de exploatare a unor materii prime sau necropole) ori areale geografice mai vaste, în general bine delimitate natural, ce prezintă în cuprinsul lor anumite particularități în ceea ce privește relația dintre comunitățile umane și mediul natural.

În cele ce urmează vom face o scurtă trecere în revistă a autorilor și titlurilor lucrărilor prezentate cu ocazia desfășurării lucrărilor colocviului și / sau publicate în volumul de rezumate:

- **Radu Gabriel Pîrnău, Mihaela Danu, George Bodi**, *Between Pedology, Palynology and Archeology. Proposal for Terminological Integration*
- **Tzvetana Popova**, *Agriculture and Subsistence Economy in the Territory of Bulgaria during Neo-Eneolithic*
- **Mariana Filipova-Marinova, Danail Pavlov, Stoyan Vergiev, Hristina Angelova, Liviu Giosan**, *Palynological Evidences for the Anthropogenic Impact on the Natural Vegetation of the Bulgarian Black Sea Coast during the Eneolithic*
- **Luminița Bejenaru, Simina Stanc, Mariana Popovici**, *Archaeozoological Consideration on Wild Fauna Changes under Human Impact in South-Eastern Romania since Prehistory until Middle Age*
- **Simina Stanc, Luminița Bejenaru**, *Strategies in Pig (*Sus scrofa domestica*) Exploitation: Archaeozoological Data for Prehistoric and Historic Times in Romania*
- **Georgeta El Susi**, *Animal Management by Precucutenian Communities and their Impact on the Environment in Light of Recent Research on Sites in Eastern Romania*
- **Diana-Maria Sztancs**, *Considerations Regarding the Osseous Materials Artefacts dated from Petrești Culture, Discovered in Transylvania, Romania*
- **Corneliu Beldiman, Diana-Maria Sztancs, Costel Ilie**, *Adornments made from Osseous Materials Belonging to Stoicani-Aldeni Cultural Horizon, Discovered at Suceveni, Galați County, Romania*
- **Corneliu Beldiman**, *About Tools and Weapons made of Osseous Materials dated from Cucuteni-Ariușd Culture, Discovered in Transylvania, Romania*
- **Luminița Bejenaru, Simina Stanc**, *New Archaeozoological Data Concerning the Cucuteni A Settlement of Poduri-Dealul Ghindaru (Bacău County, Romania)*
- **Corneliu Beldiman, Costel Ilie, Diana-Maria Sztancs**, *Animal Osseous Materials, Technology and Artefacts dated from Cucuteni Culture, Discovered at Berești, Galați County, Romania*

- **Alexandra Comșa**, *Anthropological Analysis Performed upon Skulls Discovered in a Ritual Pit from the Archaeological Site of Cârcea-La Hotare (Coșoveni Commune, Dolj County, Romania)*
- **Cătălin Lazăr, Theodor Ignat, Mădălina Voicu**, *Spatial Location of the Gumelnița Cemeteries and their Impact on the Environment*
- **Gheorghe Lazarovici, Cornelia-Magda Lazarovici**, *Human Impact on Natural Environment in Neolithic and Copper Age in Transylvania and Banat (Romania)*
- **Cătălin Lazăr, Mihai Florea, Carmen Bem, Vasile Opreș**, *Landscape Changes and Human Impact in the Prehistory of Mostiștea Valley, Romania*
- **Cristian Schuster**, *Dynamics of the Neo-Eneolithic Settlements in the Argeș Basin and its Tributaries (Romania)*
- **Dumitru Boghian, Vasile Budui, Dinu Oprea-Gancevici, Bogdan Petru Niculică**, *Anthropic Impact on the Neolithic and Eneolithic Environment in the Middle Sector of the Suceava River (Romania)*
- **Alin Frînculeasa**, *Eneolithic Habitation in Wallachian Subcarpathians: Patterns and Traditions*
- **Valentina Voinea**, *Dynamique de l'habitation énéolithique final dans la région de Dobruja*
- **Marius Alexianu, Vasile Cotiugă, Andrei Asăndulesei, Radu-Ștefan Balaure, Ștefan Caliniuc**, *Research in Spatial Ethnoarchaeology on the Supplying with Brine from Salt Springs in Moldavia (Romania)*
- **Olivier Weller, Mihaela Danu, Emilie Gauthier, Dominique Sordoillet, Alexa Dufraisse, Claire Delhon, Robin Brigand, Gheorghe Dumitroaia, Daniel Garvăn, Roxana Munteanu, Vasile Diaconu**, *Human Interaction and Environmental Impact of Salt Spring Exploitation over 2000 Years (Hălăbutoaia-Țolici, Petricani, Neamț, Romania)*
- **Sabin Adrian Luca, Cosmin Suciuc, Florian Dumitrescu-Chioar, Gheorghe Natea, Adrian Luca**, *Turdaș Site (Romania). A Model of Natural Impact on the Neolithic and Eneolithic Community*
- **Laurent Carozza, Cristian Micu, Mihaela Danu, Erwan Messenger, Florian Mihail, Sylvie Philibert, Robin Furestier, Sorin Ailincăi, Albane Burens, Adrian Bălășescu, Valentin Radu, Jean-Michel Carozza, Constantin Haită**, *La communauté chalcolithique de Taraschina (Roumanie) dans le Delta du Danube entre 4550-4200 bc: Quels indicateurs agricoles? Quel impact environnemental?*
- **Dragomir Nicolae Popovici, Constantin Haită, Adrian Bălășescu, Valentin Radu, Cătălina Cernea, Ioan Cernău**, *Living in the Danube Valley in the Copper Age. The Tell from Bordușani-Popină (Romania)*

- **Cătălin Lazăr, Theodor Ignat, Constantin Haită, Mihai Florea**, *The Tell Settlement from Sultana-Malu Roșu (Romania) and Effects of the Anthropic Activities on the Landscape*
- **Yavor Boyadzhiev, Kamen Boyadzhiev**, *Chalcolithic Settlements Varharia and Orlitsa, Eastern Rhodope Mountains, Bulgaria: two Models of Interaction with the Environment*
- **Dumitru Boghian, Sergiu Constantin Enea, Ciprian-Cătălin Lazanu**, *Man and Natural Environment in the Area of the Tăcuta-Dealul Miclea Settlement (Vaslui County, Romania)*
- **Sergiu Bodean, Constantin Preoteasa**, *L'historique des recherches pluridisciplinaires concernant le complexe culturel Precucuteni-Cucuteni-Tripolye*
- **Nicolae Ursulescu, Vasile Cotiugă**, *Le changement de l'aspect des habitats de longue durée et avec des éléments de fortification du complexe culturel Precucuteni-Cucuteni*
- **Dragoș Gheorghiu**, *The Domestication of Space: the Geometry of Dwelling vs. Natural Chaos*
- **Dan Monah**, *La mise à feu rituelle de quelques habitats Cucuteni*
- **Viktoria Petrova**, *Utilisation de sources de matières premières à la fin du VI millénaire avant J.C. dans la partie de sud-est de la Péninsule Balkanique: un objet de données de site archéologique Hadjidimitrovo, Yambol, Bulgarie*
- **Otis Crandell, Vasile Diaconu**, *Intercultural Trade by the Precucuteni-Cucuteni Cultural Complex: Evidence of Lithics Import*
- **Natalya Skakun**, *Peculiarities of Flintworking during the Developed Stage of the Tripolye Culture*
- **Eduard Ovchinnikov**, *The Usage of Cucuteni-Trypilian Ceramics: Representation in the existed Classifications*

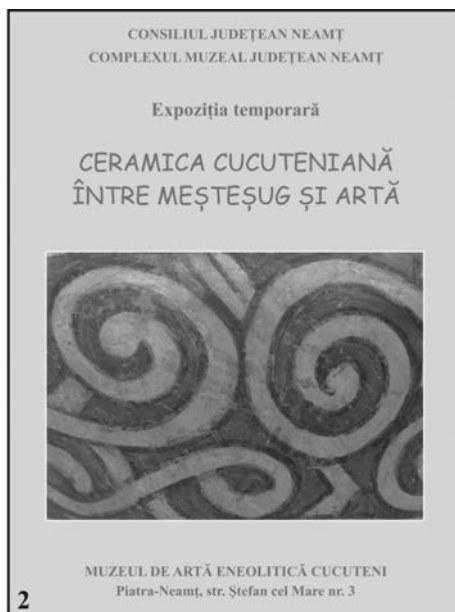
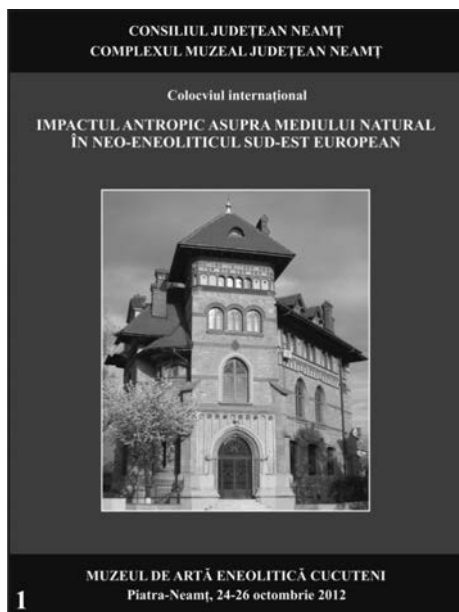
Tot acum a fost omagiată și personalitatea Prof. Univ. Dr. Gheorghe Corneliu Lazarovici, reputat specialist în cercetarea și valorificarea patrimoniului aparținând civilizațiilor neo-eneoliticului sud-est european, recunoscut și apreciat în mediul științific din țară și străinătate.

În cea de-a treia zi participanții prezenți la colocviu au avut ocazia să viziteze noua expoziție permanentă a Muzeului de Istorie și Etnografie din Târgu Neamț, în cadrul căreia sunt reflectate aspecte importante ale locuirii umane milenare din zonă, neo-eneoliticul ocupând și aici un loc de frunte.

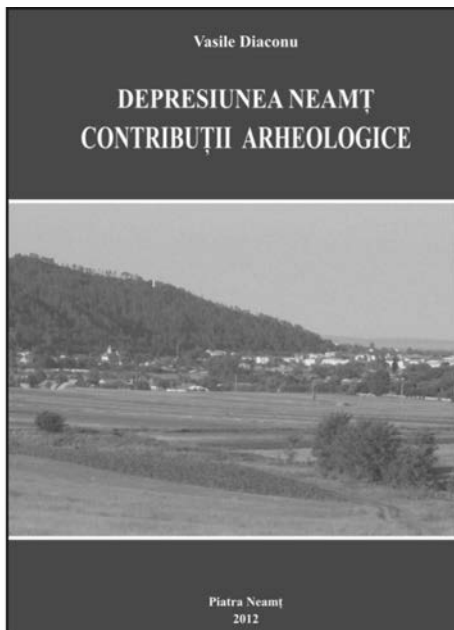
De altfel, aceste realități istorico-arheologice specifice Depresiunii Neamț sunt reflectate și în lucrarea lansată tot acum, ce îl are ca autor pe Vasile Diaconu (muzeograf la instituția muzeală amintită anterior). Volumul, de o înaltă ținută științifică, a apărut de asemenea în cadrul editurii „Constantin

Matasă” din Piatra Neamț, are 306 pagini de o calitate grafică deosebită și reprezintă a 28-a publicație din cuprinsul colecției de specialitate *Bibliotheca Memoriae Antiquitatis*.

La finalul manifestărilor cultural-științifice derulate organizatorii le-au lansat celor prezenți invitația de a contribui și în viitor la realizarea unor astfel de evenimente, precum și de a oferi spre publicare lucrările prezentate, care ar urma să fie reunite într-un volum.

1. Afișul colocviului; 2. Afișul expoziției temporare; 3. Coperta volumului de rezumate

Volumele lansate în cadrul colochiului;
imagine din timpul prezentării lucrării semnate de către Dan Monah